

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra I Sverrig

Citation: Andersen, H. C.: "I Sverrig", i Andersen, H. C.: *I Sverrig*, udg. af Mogens Brøndsted , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2003, s. 173. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaisverrigval-shoot-idm140454472549888/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: I Sverrig

- n.s. 10. – *Gylfer*: kendt fra sagnkredsen omkring Wilhelm Tell.
- 92 *Flensborg*: skuldbrene. – *det Røde Tårn*: fængselstårn i det gamle København Slot. – *Christjens(s)*: Christian II.
- 93 *Riddader*: se n.s. 54. – *Ømme*: skal være Ørnik. – *Svendje*: skal være Svendkjø.
- 94 *Lindans*: skal være Utmelands. – *Susanne*: Svante S. (d. 1512) og hans søn Sten S. (1492-1520), gift med Kristina Gyllenstierna.
- 96 *sanne*: svømmede. – *den gamle Sang*: Dalvisen, udg. i Gejler og Adzertius: *Svenska folksånger* (1814-16) nr. 62. – *Beldona*: Jens Andersen Beldenak (d. 1537). – *Bnövika* (...): *Sverige*: efter Afzelius (se n.s. 10) V 1843. – *Juar*: danskere (egtl. jyder). – *Svensken gæser ned*: som frivillige deltagere i treårskrigen.
- 97 *Protagoras*: hos præster B. U. Boethius (1803-74), også nævnt af Fr. Barfod (se note til s. 88). – *Milomose-Blomsten*: meget kodriver. – *Lazarus*: den fattige mand i Luk. 16,20.
- 98 *Bjorn*: episode fortalt fra Trollättan (Dagbogen 20, juli 1849). – *Hansbjær*: havreæge. – *Göjlsöng*: i G. Fretwalden oprettede 1826 den første vandkarantæne for koldvandsbehandling. – *Pöplyp/Varlet*: bjergart med krystaller, som poleres til dekoration. – *Finnor(nu)*: skovarbejdere fra Finland. – *Maler* (...): opfordringen fulgtes af Vill. Mastrand, der i 1850-51 gjorde studier her til sit store maleri »Kirkeferd i Dalarna« (1853, Statens Museum for Kunst).
- 99 *maler*: de såkaldte Dalmålningar. – *Lövbjör*: herregjorde med skader.
- 100 *Slangen*: 1. Mos. 3,5.
- 101 *I Aard og Sandhed*: Joh. 4,23.
- 103 *Kalk*: bager, dvs. mæl af lidelse (Jesu ord i Getsemane, Matt. 26,39). – *Spana*: kort biskrum.
- 104 *Manna*: brød fra himlen, hvormed Gud bespiste joderne i ørkenen (4. Mos. 11). – *Linné*: se n.s. 10.
- 105 *Svenskorn*: i den ty. forfatter Maxius' (1735-87) eventyr (genfortalt af Cohlenschläger i *Eventyr II* 1816), henrytter i Henrik Hertz' drama *Svenskornen* (1841) og i Andersens eventyr »Dyndkongens Datter« (1858). – *Hjertensom(s)*: efter oldgr. forestilling et folkelag nord for Boreas (nordenvindens). – *Djendalen(s)*: (sv.) potten, den sorte død 1350.
- 106 *Prudegær*: køretøj af tynde fjæle med sider af tremmeværk. – *sullisar*: skal være vallisser, vogterviser. – *hornlatur*: skal være hornlær, hornmelodier.
- 107 *guse*: (sv.) dreng.
- 110 *Sajfæara*: vulkankratere ved Neapel. – *Sagnet*: i lidt anden form med-

- delt af Selma Lagerlöf i *Nils Holgerssons underbara resa* (1906-07) kap. 30. – *Kobbersten*: kobbermaln.
- 111 *Sållar*: Fr. Schillers (1759-1805) ballade »Der Gang nach dem Eisenhammer» (1797). – *Stimon sått* (sv.): ibent grubehul eller skakt.
- 112 *svindel*: svimmel. – *Sågarna*: grubeformændene. – *Bjergsund*: Matts Isaksson, kaldt Fet-Matts, omkommet 1677, emne for E.T.A. Hoffmanns novelle »Die Bergwerke zu Falun» (1818), benyttet i Oehlenschlägers skuespil *Det lille Hyndaberg* (s.å.). – *I en anden Grube*: efter *Handbok* (se n.s. 76) s. XV. – *Vindsten*: kobbervitriol udvundet fra grubevandet ved inddampning til krystallisation.
- 114 *Mågnæbb*: se n.s. 66. – *Kaisers*: den østrigske Franz Joseph I, som 1848 havde ført en hær mod Ungarn, der kæmpede for sin uafhængighed. – *vælgfinnik*: velbeskyttede.
- 115 *Gylfa*: nord. gudinde, som den sv. kong Gyffe skænkede så meget land, hun kunne oploje med fire okser. Hun omkæbte da sine sønner til okser, og plejelandet blev til Spjalland, det opstode hul til søen Mälaren. – *Slaget ved Fridericia*: med sejren over slævigholstenerne.
- 116 *Scheherazad*: veirdatter i 1001 Nats rammefortælling, som efter sit bryllup med sultanen skal henrettes, men ved sin fortællekunst får udskudt dødsdommen nat efter nat og til sidst beniktes. – *Dund-løven*: (ty.) tilhale til fyrster. – *Stalk* (her): slægtgen.
- 117 *Spjall*: Carl Heinrich S. (1755-99), ty. forfatter af gyserromaner. – *Adam*: i gr. mytologi en kæmpe, der bærer himmelkaplen. – *Zeus (...)/Jupiter*: himmelguden i klassisk gr. og rom. mytologi. – *Suite*: følge. – *Kastaliaarid*: kilde på bjergt Parnassos, hvori nymfen Kastalia druknede sig for at undgå guden Apollons efterstræbelser. – *Apostrofes*: guddommeliggørelse, forherligelse.
- 119 *Hærens Helteid*: sigtinden for heltene i *Iliaden* og *Odysseen*. – *Ska-bær*: den ty. teolog Fr. Wilh. v. S. (1788-1856) i et trebindsværk om Norden 1823-24, omtalt i rejsehåndbogen (se n.s. 76) s. XV.
- 120 *Nilsen*: smand, som efter folketroen drømmer om at få en menneskelig hjæl. – *Asotsk'je*: by sydost for Falun med kobberforedlingsværk fra 17. årh., hvor rikobberet fra Falun blev bearbejdet. – *Hals-nåde menneske* Mill: 2½ gange ca. 10½ km = ca. 27 km. – *Gofte*: nu Gävle, by ved den botniske bugt.
- 121 *Olav Bunk*: Alvarfæds bruk, jernværk ejet af tidligere Per Adolf Tamn (1774-1856).
- 122 *Dryaden*: trænymfe (benyttet af Andersen i eventyret »Dryaden» 1868).

174